

Åbent brev

Danske Filminstruktører

Sekretariatschef Sandra Piras

Kære Sandra Piras

Jeg vil i dette brev beskrive to møder som jeg oplever som meget problematiske. Det første møde var med dig som jo er sekretariatschef og det andet møde var med jeres jurist Lars Krag. Begge disse møder blev afholdt hos Danske Filminstruktører i Nørregade, hvor i tidligere havde kontor. Begge møder vidner om, som jeg oplever det, hvordan sagerne behandles ud fra nogle normer, som er hinsides al fornuft. Min egen oplevelse var at møder var meget ubehagelige. Det handler om sortlistning, og det handler om manipulation og usandheder, som jeg oplever det.

På jeres hjemmeside <https://www.filmDir.dk/> fortæller I stolt om jeres historie, men jeg synes, når jeg læser det, at jeg får en forkert smag i munden efter mine oplevelser.

Danske Filminstruktører blev stiftet som
interesseorganisation i 1956.

Foreningen arbejder for at forbedre instruktørers
og manuskriptforfatteres vilkår og er medlem af
flere internationale organisationer.

I mange år havde man hovedsageligt filmpolitiske funktioner, med sæde i Statens Filmcentrals og Filminstitutets bestyrelser, men i 70'erne og 80'erne begyndte DF også at indgå overenskomster på medlemmernes vegne.

I 1990 besluttede en generalforsamling, at Danske Filminstruktører skulle udvikles til også at være en egentlig fagforening og kæmpe mere aktivt for at forbedre vilkårene for instruktørerne og deres rettigheder. Det var efter en periode, hvor filminstruktørernes vilkår var blevet stadigt dårligere, både kunstnerisk og lønmæssigt. Kampen for forbedrede vilkår blev i starten af 1990'erne også udvidet til at omfatte medlemmernes manuskriptvilkår.

Folk, der ikke kender til vores branche, kender ikke til den sorte liste. Jeg kender godt til den, men jeg blev overrasket over, at den skulle trækkes frem på denne måde i det, som i selv kalder en fagforening for filminstruktører? Inden vores møde og efter flere samtaler med DR,

gik jeg tur med min ven Carsten Rudolf. Jeg har kendt Carsten i mange år siden gymnasietiden. Vi har fulgtes ad og arbejdet begge på filmværkstedet og DR, dengang det blev ledt af Dino Raymond Hansen. Det var en skøn tid, hvor man kunne lave film og eksperimentere. Gennem tiderne har vi altid talt sammen om projekter. Og Carsten blev også tilsendt, da jeg fortalte ham om denne nye idé, inden den blev præsenteret for DR om at lade de indsatte resocialisere for åben skærm indenfor fængslets mure gennem et kultur projekt. Han kunne godt se, at dette var helt nyt. Så gik der noget tid, og alt gik godt, vi fik tilladelserne, men så blev der byttet rundt, så var det faktisk igen Carsten, jeg spurgte til råds.

Jeg forklarede, hvad der var sket, og min forståelse var, at han var helt enig i, at det var helt gal, men da jeg skulle til at fortælle om det, var der ikke meget opbakning at hente. Carsten gav mig eksempler på, hvordan det var gået med folk, han kendte, dygtige folk, som pludselig aldrig fik lov at lave noget mere, fordi de var kommet på den sorte liste.

Han forklarede om en af dem, som boede i samme gård som ham selv, der var kommet på den sorte liste. Han var ikke i tvivl og sagde, at siger du noget, så kommer du på den sorte liste. Jeg prøvede at forklare, at jeg var nødt til at sige et eller andet med så grov en overtagelse af mit arbejde, men han var meget fast. Siger du den mindste kritiske ting, så lukker de dig ude. Du får aldrig lov til at lave noget mere. Jeg forklarede ham, at det ville jeg jo ikke alligevel, hvis man kunne finde på at bytte rundt for så mange millioner, så var det, fordi man virkelig i forvejen ville sikre sig, at jeg aldrig fik arbejde mere, eller ville miste lysten til at prøve igen?

Vi gik omkring søerne, og han advarede mig, hver gang jeg bare nævnte, at jeg ikke kunne leve med det, som var sket. Han var fast i sin overbevisning om, at de ville lukke dig ude, og du ville aldrig kom til at arbejde igen. Problemet for mig var, at ombygningen, som blev lavet, var så grov, at jeg ville have svært ved at arbejde, hvis den ikke blev omtalt. Undervejs, mens det skete, havde jeg svært ved at tro på, hvad jeg oplevede. Der var ingen tvivl om, at ombygningen skete bevidst. Der var ikke tale om en fejl. Man tog flere års arbejde, lavede det lidt om i konceptet og gav det til en anden person, Thomas Heurlin, i mine øjne. Det skete selvom vi stod et helt hold klart til at gå igang. Jeg vidste, at man ville blive udelukket, hvis man sagde noget. Når man har arbejdet med noget i så mange år, er det en grim oplevelse og så få det at vide af den fagforening man er medlem af...

Jeg begyndte at arbejde med tv, da jeg var i starten af tyverne, og allerede her oplevede jeg, hvor hård denne verden kunne være. Jeg husker, at jeg blev overrasket over, hvordan privilegierne blev taget fra en pige, fordi hun forsøgte at få andre fotografer til at blive medlem af FAF på arbejdspladsen. Det skete prompte og uden at nogen lagde mærke til det. Branchen er hård på den måde, især i produktionsselskaberne, men at dette også skulle ske i fagforeningen, var en voldsom oplevelse. Det overgik min vildeste fantasi. Her følger mine oplevelser hos Danske Filminstruktører.

Jeg husker, at jeg ankom til adressen hos Danske Filminstruktører på Nørrevoldgade. Det var en helt normal dag vejrsmæssigt, og jeg var også kommet i den tro, at jeg skulle få hjælp fra dig. Men så oplevede jeg det, som at blive slået i hovedet, ikke fysisk, men det virkede næsten sådan. Danske Filminstruktører er som sagt filmverdens fagforening, og derfor virker det meget underligt, at du som formand opfører dig så ubehageligt. Det lyder voldsomt, og det var det også. Tidligere har du altid været den venlige og smilende kvinde, man kunne finde hos Danske Filminstruktører. Du kom en i møde med et stort smil, og sådan havde jeg det faktisk også lige op til dette møde.

Jeg havde henvendt mig og havde bedt om hjælp, fordi min oplevelse var, at der var blevet byttet rundt på en stor dokumentar-tv-serie, "Restaurant bag Tremmer", til over 10 millioner kroner. Ikke blot havde jeg udviklet den, men jeg havde også opnået tilladelse til at gennemføre den i Statsfængslet Vridsløselille tilbage flere år inden DR. Ombytningen er beskrevet i mit brev til DR's generaldirektør (vedlagt), og derfor vil jeg fortsætte med at diskutere, hvad der skete. Ideen havde jeg udviklet på Den Danske Filmskole, og den var unik, ikke blot i Danmark, men i hele verden. Det var som sagt ikke set før nogen steder på tv, at indsatte skulle resocialisere sig selv gennem et kulturprojekt. Inden mødet havde jeg opsøgt foreningen for at få hjælp, og du stillede ganske rigtigt spørgsmål om, hvorvidt man kunne vinde sagen. Fair nok, men fra dette til at begynde at true, som jeg ser det med, at jeg ville komme på den sorte liste, er milevidt.

Samtalen forløb på følgende måde: Du bad mig genfortælle, hvad der var sket på DR og Det Danske Filminstitut og spurgte så ind til tidligere generaldirektør Kenneth Plummer flere gange. Jeg fortalte det, som det var, at jeg kendte Kenneth fra Nordisk Film, hvor jeg havde arbejdet i flere år. Derfor valgte jeg at ringe til ham, fordi jeg var så forundret over den ombytning, der var foregået. Det er jo ikke kun de mange millioner, det er også det forunderlige i det. Her havde jeg fundet en vej til at resocialisere gennem tv, og så bytter man rundt. Er det ikke tyveri, Sandra? Satte du dig nogensinde ind i hvad der var sket?

På mødet nævnte jeg også, at Jyllands-Posten gerne ville bakke op og skrive historien. Det var journalist, nuværende forfatter, Jesper Stein, der dengang arbejdede i den kriminelle redaktion på Jyllands-Posten, der var min kontakt. Han er i dag især kendt som forfatter, men dengang arbejdede han på Jyllands-Posten. Jeg havde efter lang betænkningstid besluttet mig for at tage mødet, selvom jeg var meget usikker på det. I vinduet på bilen lå alle papirerne, især korrespondance med DR, da ombytningen fandt sted. Det var dem, jeg tog med op gennem receptionen til redaktionen på Jyllands-Posten i Politiken Hus. Jeg har stadig den omfattende korrespondance med Mette Hoffmann Meyer og Anders Riis-Hansen, da ombytningen fandt sted.

Du og jeg sad overfor hinanden, jeg havde udsigt ind i døren, og du så ud på H.C Ørstedes Parken i jeres daværende mødelokale. Det som var bemærkelsesværdigt var at du havde bedt om at vi skulle holde dette møde alene, hvilket jeg sagde var i orden, selvom jeg undrede mig lidt idet jeg havde længe diskuteret sagen med en anden medarbejder hos Danske Filminstuktører. I starten var der en god stemning. Dette skiftede så pludseligt, da du, Sandra, pludselig spurgte midt i det hele, om jeg ikke var for gammel til at lave film? Det kom så pudsigt, Sandra, lige efter vi havde talt om tidligere DR generaldirektør Kenneth Plummer som tog mit parti i sagen. Hvad skete der Sandra? Hvordan kunne du finde på at sige sådan noget? Jeg forstår det ikke. Det var min opfattelse, at jeg ikke skulle blande andre ind i sagerne i filmbranchen, fordi det var dig, der bestemmer, hvad der skal ske. Og da jeg så nævnte, at jeg havde talt med Kenneth Plummer, valgte du at se dette som om, jeg havde tilladt mig at høre andre om denne sag, og det var noget, du ikke brød dig om? Jeg husker du spurgte hele tre gange på samme måde om jeg havde talt med Kenneth Plummer, hvilket jeg naturligvis svarede ja til.

Efter du havde spurgt, om jeg ikke var for gammel til at lave film, spurgte jeg, om jeg nu var på den sorte liste. Hertil svarede du, at vi ikke kalder den det længere. Og du forklarede, at det ikke hedder den sorte liste længere, og forklarede "idag kalder vi det kun *den sorte*". Jeg var rystet igen og spurgte, hvad har jeg gjort? Det svarede du ikke på, men begyndte at forklare, at der også var andre, der var på den sorte, og du vidste godt, at det ikke var rart. Du nævnte, at tidligere filmkonsulent havde været involveret i misbrug af stoffer på instituttet. Jeg kendte godt sagen og kunne goJesper Jack var blevet fyret fra sit job i Det Danske Filminstitut, fordi han dt se problematikken. I den anledning forklarede at du godt vidste at det var meget ubehageligt at være på den sorte. Du talte om det med en naturlighed som om du ville høre om jeg ville have en kop kaffe. En fagforeningen skal da bekæmpe den slags med mindre det er med afsky? Når du sagde vi kalder det den sorte, så er det inforstået med en accept og endda med et slang udtryk. Er du slet ikke enig i det? Havde du planlagt mødet skulle være uden vidner som uddannet jurist fra Københavns Universitet? Vidste du allerede inden mødet, at du skulle være grænseoverskridende og ubehagelig overfor en af medlemmerne af Danske Filminstruktører?

Jeg fik aldrig svar på mit spørgsmål, jeg havde hverken taget stoffer på Filminstitutet eller gjort noget ulovligt – set fra mit eget perspektiv var jeg blevet frataget mange millioner. I stedet er jeg blevet frataget et projekt, som var originalt og blev produceret for mange millioner, blot ikke af mig, men af Thomas Heurlin fra Koncern TV.

Efter samtalen skrev jeg til dig og en anden person fra Danske Filminstruktører om, hvad der var blevet sagt. Du svarede, at du aldrig havde sagt det, og at jeres ældste medlem jo var over 90 år. Og hvem kunne sige dig imod, du havde jo sørget for at der ikke deltog andre på mødet Det er næsten komisk at tænke tilbage på. Altså helt ærligt, Sandra, er det sådan, du kører Instruktørforeningen som sekretariatschef? Hvorfor skulle jeg påstå noget, hvis det ikke var sandt? Kan du fortælle mig det? Tror du jeg skriver dette brev for sjov skyld?

Det handlede ikke om alderen. Det var en måde at sige, at jeg skulle gå et andet sted hen, fordi jeg ikke var velkommen mere i branchen? Det har jo intet at gøre med alderen, har det? Jeg spørger mig selv, hvorfor, hvorfor skulle denne sag ikke belyses? Hvorfor skulle den ties ihjel med trusler? Når jeg senere har tænkt over det, kan jeg kun komme med to muligheder for at finde en grund til, at du opførte dig på den måde. Den ene er, at du gerne vil være alene om at bestemme skæbnen for andre mennesker selv. Måske følte du det som en provokation, at et andet menneske havde drøftet sagen med vigtige personer, og det var sket udenom dig?

Den anden grund er, at du måske vurderede, at dette var sket på topplan. Og det ville være dumt af dig at starte en kamp mod dem, som muligvis er årsagen til, at du kan blive siddende fast i instruktørforeningen. Beslutningen om at bytte rundt på dette unikke projekt var en beslutning, som Thomas Heurlin selv havde taget. Han var nødt at have mange flere kræfter bag sig for at vende aftalen med Kriminalforsorgen og få dem til at lave denne kovending og lade DR lave det, når vi havde aftaler og haft utallige møder. Han kunne ikke have gjort det alene. Udover Mette Hoffmann Meier fra DR var Thomas nødt til at have flere kræfter i ryggen. Men hvem var det, der trak i trådene, Sandra? Jeg spørg bare, jeg prøver at finde ud af, hvad der er foregået og har nu forsøgt gennem de sidste 10 år?

Andet møde Danske Filminstruktører med jurist Lars Krag

Jeg talte med en del efter mødet om, hvad der var sket. Jeg skammede mig også over at være en del af dette og også over at se dig opføre dig på den måde, men jeg havde stadig kræfter til at kæmpe videre og havde svært ved at tro, at dette skulle forties. Det næste var, at jeg talte med Mette-Ann Schepelern og fortalte hende, hvad der var sket. Hun svarede, at hun faktisk sad i bestyrelsen og foreslog, at jeg blot skrev en mail til medlemmerne af bestyrelsen. Så ville hun nok svare, og der kunne holdes et nyt møde med bestyrelsen. Det gjorde jeg så, og det virkede som forudset. Jeg lavede en kort beskrivelse, både filminstruktør Annette K. Olesen og Mette-Ann svarede også. Annette K. Olesen spurgte direkte i mailkorrespondancen dig, Sandra, om det ikke var oplagt at man brugte denne sag til at få en diskussion af de tyverier, som var så berygtede. Hun skrev at dette ville være en oplagt mulighed for at diskutere, hvad der sker i vores branche. Men jeg husker, Sandra, du svarede hende slet ikke, og det falder jo helt i tråd med det møde vi netop havde haft hvor du fortalte om den sorte liste. På baggrund af min mail til bestyrelsen kom der så et nyt møde, denne gang skulle mødet afholdes med jurist Lars Krag.

Lars er ansat fast i Danske Filminstruktører og under din ledelse. Da vi skulle lave kontakter til vores projekt i Statsfængslet, valgte jeg at bruge Lars for at se på aftalen. Jeg var jo medlem, og derfor kunne jeg ligeså godt bruge mit medlemskab til at få set på kontrakterne. Det var flere måneder inden, da jeg skulle lave en kontrakt til filminstruktør Ulrik Wivel, som blev ansat til projektet i Statsfængslet Vridsløselille.

Min første kontakt med Lars, som var sket nogle måneder forinden, var rigtig god. Han gennemlæste kontrakten til filminstruktør Ulrik Wivel, som altså blev sendt til ham længe inden vores møde, men så skete der det, at han pludselig forklarede: "Jeg har gennemlæst kontrakten, men undrer mig over, at det projekt, der beskrives, er det ikke det samme som DR er gået i gang med i samme fængsel?"

Jeg måtte forklare Lars Krag, at det var det, men at vi var kommet med forslaget først og havde også fået alle tilladelserne igennem. Men så var pengene blevet tilbageholdt, og nu gik DR ind og lavede det samme. Vi håbede så, at vi kunne komme til at lave det bagefter på baggrund af den originale ide, som jeg havde udviklet på Den Danske Filmskole, en skole, jeg tidligere havde gået på.

Ved mødet som kom nogle måneder senere, fortalte den jurist som er ansat hos Danske Filminstruktører, at projekter ikke havde nogen ligheder. Til mødet havde Lars medbragt Karnovs juridiske fagbøger. I bøger var der mange gule post-it-lapper, der stak ud, hvilket gav indtrykket, at han havde haft hele bindet i brug for at se på denne sag og var klar til at finde de relevante kapitler, hvis det var nødvendigt.

Da vi havde siddet og snakket lidt, kom vi så ind på sagen. Jeg beskrev igen, hvad der var sket, hvordan jeg havde udviklet dette projekt, og hvad der var sket på DR. Nu skete der noget som sagt noget helt overraskende. Lars, der tidligere havde sagt, at de to projekter var ens, det som DR var startet med samtidigt i det samme fængsel og det vi havde skabt, havde nu skiftet holdning 100% og sagde, at projekterne var som dag og nat. Han brugte udtrykket "så forskellige som dag og nat". Hvordan kunne Lars nu sige dette? Jeg var rystet over det. Han skiftede altså fuldstændig holdning, selvom han selvfølgelig er glad for sit arbejde hos jer. Men der må vel også være noget, der hedder faglig stolthed. Skifter man bare rundt på noget, man har sagt som juist i en fagforening? Projektet stod kort beskrevet i kontrakten til

Ulrik, som sådan noget altid gør, og ud fra dette bedømte Lars, at dette projekt var ens med det, som DR nu havde omtalt i pressen som deres. Det var, som jeg oplevede det, direkte usandt og helt i modsætning til, hvad han havde sagt tidligere. De er slet ikke ens, men helt forskellige. Skal vi så drage den konklusion, at hans chef, som er dig, havde fortalt ham hvad han skulle mene om den sag inden mødet med os? Hvordan denne sag skulle behandles, eller rettere sagt ikke behandles?

At acceptere, at der nu blev lavet om på Lars holdning, sagt på en pæn måde, var den ene ting, som rystede mig på andet møde hos Danske Filminstruktører om denne sag. Den anden var, at Lars nu fortalte, at DR ikke var enig i min holdning. DR mente, at det var to forskellige programmer og ikke havde noget med hinanden at gøre. Den udmelding havde Sandra fået i den forgangne uge da hun kontaktede DR. Det, som undrede mig var, at jeg var ved at få sagen behandlet hos Danske Filminstruktører, og så havde du uden, at jeg vidste det, taget kontakt til DR. Jeg anede heller ikke, hvem der var blevet talt med, og hvad der var blevet sagt. Det værste var, at du ikke selv deltog på dette møde, og pludselig var det som om gulvtæppet blev trukket væk under os. Ingen vidste hvad du havde talt om og på den måde endte som en fuser. Dels, fordi Lars pludselig skiftede holdning, og dels fordi jeg oplevede, at vi var blevet kørt bag om ryggen og sat til vægs uden at vide hvordan. Vi kunne ikke stille spørgsmål til din samtale med DR, du havde overladt det til en anden at fortælle om din samtale med DR.

Idag kunne jeg godt ønske, at du faktisk havde behandlet denne sag som en fagforening, det ville spare alle mine breve som nu sendes til medlemmer af flere bestyrelser, men jeg er sikker på at du overvejer vejer dine møder og de filmmedarbejder vil nu vide, hvad der kan der ske i vores instruktør fagforening og kan tage forholdregler.

Jeg har sendt dette brev til DRs generaldirektør, Bestyrelsen på Den Danske Filmskolen og bestyrelsen i DFI samt de medlemmer af Danske Filminstruktører som jeg (selv) kan finde mail adressen på (de står ikke på jeres hjemmeside?). Herudover journalister med interesse for film og vores branche.

Vedlagt er 2 breve til DRs generaldirektør.